

Projekt

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KIELCE

z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2023 – 2027 „Seniorzy aktywni dla Kielc – Kielce przyjazne Seniorom”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) w związku z art. 17 ust. 2 pkt. 4, art. 19 pkt 16, art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zmian.¹⁾) Rada Miasta Kielce uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Kielecki Program Senioralny na lata 2023 – 2027 „Seniorzy aktywni dla Kielc – Kielce przyjazne Seniorom”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kielce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kielce

Jarosław Karyś

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. 2021 r. poz. 2270, Dz. U. 2022r. poz. 1, poz. 66, poz. 1079, poz. 1692, poz. 1700, poz. 1812, poz. 1967 i poz. 2127

Miasto Kielce

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miasta Kielce

z dnia 2023 r.

Kielecki Program Senioralny na lata 2023-2027

Kontynuacja

„Seniorzy aktywni dla Kielc - Kielce przyjazne Seniorom”

Kielce, styczeń 2023 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Sytuacja osób starszych w Kielcach	4
1.1. Stan ludności i demografia	4
1.2. Seniorzy w pomocy społecznej	6
1.3. Elementy diagnozy sytuacji Seniorów	11
2. Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce	12
2.1. Wsparcie społeczne	12
2.2. Profilaktyka i ochrona zdrowia	15
2.3. Aktywność społeczna, edukacyjna i kulturalna.....	18
3. Analiza SWOT sytemu wsparcia osób starszych	23
4. Misja i cele Kieleckiego Programu Senioralnego	25
4.1. Cel 1. „Profilaktyka i ochrona zdrowia”	25
4.2.Cel 2. „Zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych”	26
4.3. Cel 3. „Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych”	27
4.4.Cel 4. „Wzrost świadomości osób starszych na temat bezpieczeństwa”	28
5. Finansowanie, monitorowanie realizacji i ewaluacja Programu	29

Wstęp

W ostatnich kilkudziesięciu latach intensywność starzenia się społeczeństw, szczególnie w państwach wysoko rozwiniętych wzrasta, co przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego sprawia, że odsetek ludzi starszych w społeczeństwie szybko rośnie. Jest to skutek wydłużania się ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia.

W Polsce także od lat obserwuje się proces zmian w strukturze demograficznej ludności, którego efektem jest wzrastająca liczba osób w wieku senioralnym¹. Starzenie się społeczeństwa stawia przed władzami oraz społecznościami lokalnymi nowe wyzwania, którym trzeba będzie sprostać. Mając świadomość wyzwań wynikających z procesu starzenia się społeczeństwa Miasto Kielce wychodzi naprzeciw zmieniającym się potrzebom najstarszych mieszkańców. Podejmujemy rozmaite działania ukierunkowane na zapewnienie godnego starzenia się poprzez poprawę jakości życia oraz tworzenie warunków do aktywności zawodowej i społecznej osób starszych.

Niniejszy dokument jest kontynuacją Kieleckiego Programu Senioralnego napisanego na lata 2023-2027 i jest podyktowany potrzebami zgłoszonymi przez środowisko Seniorów.

Program składa się z 5 rozdziałów. W rozdziale 1. *Sytuacja osób starszych w Kielcach* przedstawiono sytuację demograficzną Kielc oraz liczbowy udział osób 60+ w systemie pomocy społecznej. Rozdział 2. *Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce* prezentuje zasoby instytucjonalne i organizacyjne jakimi dysponuje Miasto, tworząc kompleksowy system wsparcia Seniorów. *Analiza SWOT systemu wsparcia osób starszych* zawarta została w rozdziale 3. Rozdział 4. określa *Misję i cele Kieleckiego Programu Senioralnego*, wskazuje działania odpowiadające oczekiwaniom kieleckich Seniorów w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia, aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej, organizacji przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa. Rozdział 5. wskazuje sposób *Finansowania, monitorowania realizacji Programu*.

¹Za osobę starszą, zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 roku o osobach starszych (Dz. U. 2015.1705), uznaje się osobę, która ukończyła 60. rok życia.

1. Sytuacja osób starszych w Kielcach

1.1. Stan ludności i demografia

Kielce są miastem na prawach powiatu, z liczbą mieszkańców wynoszącą 185 478 (stan na 31.XII.2021 roku), z czego 53% stanowią kobiety (99 111 osób), 47% mężczyźni (86 367 osób). W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 9,6%. Średni wiek mieszkańców w 2021 roku wynosił 44,7 lat i był nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców Polski. Prognozowana liczba osób zamieszkująca Kielce w 2050 roku wynosić będzie 137 871, z czego 73 270 stanowić będą kobiety, 64 601 mężczyźni. Natomiast na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadać będzie około 325 osób w wieku poprodukcyjnym.

Kielce mają ujemny przyrost naturalny wynoszący -1278. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,64 na 1000 mieszkańców Kielc. W 2021 roku urodziło się 1 505 dzieci, w tym 47,6% dziewczynek i 52,4% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,54 i jest większy od średniej dla województwa świętokrzyskiego, ale znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku 56,7% mieszkańców Kielc było w wieku produkcyjnym, 16% w wieku przedprodukcyjnym, a 27,2% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Z danych Banku Danych Lokalnych wynika, że w 2021 roku kielczanie w wieku 60 lat i więcej stanowili 30% (56 158 osoby) ogólnej liczby ludności w Kielcach.

Najliczniejszą grupę wiekową wśród seniorów w 2021 roku stanowiły osoby w przedziale wiekowym 60–69 lat, których było 27111, w tym 15 554 kobiet i 11557 mężczyzn, następnie seniorzy w wieku 70 – 79 lat, których było 19 207 (11 722 kobiet, 7 485 mężczyzn). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 80 lat i więcej – 9840 (6 649 kobiet, 3 191 mężczyzn). Adresaci miejskiej polityki senioralnej to grupa wewnętrznie zróżnicowana. Tworzą ją bowiem mężczyźni wciąż aktywni zawodowo w wieku przedemerytalnym (do 64 r.ż.), z drugiej strony osoby o znacznie ograniczonej samodzielności w wieku 85 lat i więcej, a więc i ich potrzeby są zróżnicowane. Struktura populacji seniorów wskazuje, że ważnym zjawiskiem jest feminizacja starości.

Tabela 1. przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców Kielc w poszczególnych kategoriach po 60 r.ż. w stosunku do wszystkich osób w wieku 60+ z podziałem na płeć. W tabeli 2. uwzględniono również odsetek ludności w poszczególnych przedziałach wiekowych w stosunku do ogółu ludności miasta.

Dane zawarte w poniższych tabelach potwierdzają przewagę kobiet w strukturze mieszkańców Kielc po 60.

Tabela 1. Liczba osób po 60 r.ż. według wieku i płci (stan na 31.XII.2021 r.)

Ludność w wieku	Kobiety		Mężczyźni		Razem
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
60-64	7 258	7,32	5 662	6,56	12 920
65-69	8 296	8,37	5 895	6,83	14 191
70-74	7 458	7,52	4 821	5,58	12 279
75-79	4 264	4,30	2 664	3,08	6 928
80-84	3 430	3,46	1 736	2,01	5 166
85 i więcej	3 219	3,25	1 455	1,68	4 674
Ogółem w Kielcach	99 111	34,22	86 367	25,74	185 478

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS Kielce

Tabela 2. Liczba osób 60+ z podziałem na płeć w poszczególnych przedziałach wiekowych w stosunku do wszystkich osób w wieku 60+ w Kielcach (stan na 31.XII.2021 r.)

Ludność w wieku	Kobiety		Mężczyźni		Razem
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
60-64	7 258	21,39	5 662	25,47	12 920
65-69	8 296	24,46	5 895	26,52	14 191
70-74	7 458	21,98	4 821	21,68	12 279
75-79	4 264	12,57	2 664	11,98	6 928
80-84	3 430	10,11	1 736	7,81	5 166
85 i więcej	3 219	9,49	1 455	6,54	4 674
Ogółem w Kielcach	33 925	100,00	22 233	100,00	56 158

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS Kielce

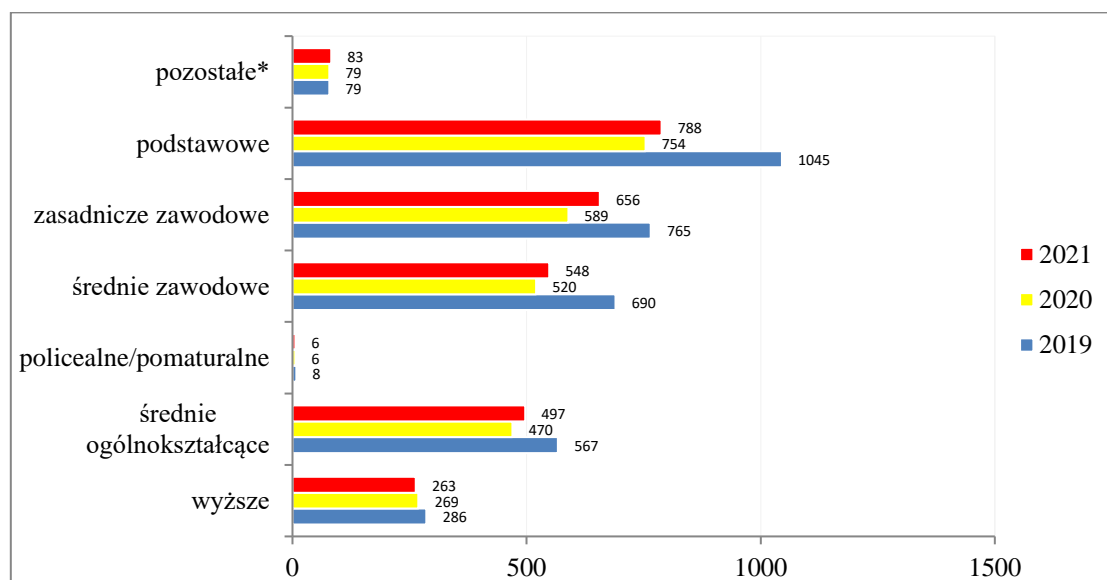
1.2.Seniorzy w pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) jest jednostką organizacyjną Miasta Kielce, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej zarówno gminy, powiatu, jak i zlecone z zakresu administracji rządowej. Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są w 11 rejonach opiekuńczych oraz w Dziale ds. Bezdomności.

Liczba mieszkańców Kielce korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej od kilku lat maleje. W 2019 roku było to 8 083 osób, w 2021 roku o 1 796 osób mniej², czyli 6 287 osób. Tendencji spadkowej zauważa się także wśród świadczeniobiorców powyżej 60 roku życia. W 2019 roku z pomocy Ośrodka korzystało 3 331 seniorów, w 2020 roku 3104, a w 2021 roku 2881.

Zdecydowana większość osób starszych objętych wsparciem legitymowała się wykształceniem podstawowym – 1 045 w 2019 roku, czyli 31,3% ogółu osób powyżej 60. roku życia korzystających z pomocy społecznej, w 2020 roku było to odpowiednio – 754 osoby (24,3%), a w 2021 – 788 osób (27,3%); zasadniczym zawodowym legitymowało się: w 2019 roku 765 osób (22,9%), w 2020 roku 589 osób (18,9%), a w 2021 roku 656 osób (22,7%). Wykształcenie średnie zawodowe posiadało w 2019 roku 690 osób (20,7%), w 2020 roku 520 osób (16,7%), i w 2021 roku 548 osób (19%).

Wykres 1. Liczba osób 60+ korzystających z pomocy MOPR – według wykształcenia na tle ogólnej liczby Seniorów 60+ korzystających z pomocy w latach 2019-2021

*na pozostałe składają się głównie: nieustalony poziom wykształcenia, brak wykształcenia, niepełny poziom wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne - dane MOPR z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

² Dane pochodzące ze Sprawozdań półrocznych i rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach MRPiPS-03 za rok 2019, 2020, 2021.

Tabela 3. Liczba osób w wieku powyżej 60 r.ż. korzystających z pomocy MOPR w latach 2019-2021 według rodzaju gospodarstwa domowego

Wskaźnik	Lata	2019	2020	2021
Osoby samotnie gospodarujące		2 808	2 489	2 171
Osoby w rodzinie		565	412	339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Wśród osób powyżej 60 roku życia korzystających ze świadczeń pomocy społecznej osób samotnie gospodarujących w 2019 roku było 2 808, w 2020 roku było ich 2 489, a w 2021 roku 2 171 osób. Sytuacja materialna seniorów żyjących w rodzinie jest nieco lepsza, gdyż zdecydowanie mniej osób korzysta z pomocy społecznej i tak w 2019 roku 565 osób korzystało z pomocy MOPR, w 2020 było to 412 osób, a w 2021 roku 339 osób.

Tabela 4. Ogólna liczba klientów pomocy społecznej wraz z liczbą klientów powyżej 60 r.ż. w poszczególnych komórkach organizacyjnych MOPR w latach 2019-2021

Wskaźnik	Lata		2019		2020		2021	
	Liczba Klientów*	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.*	Liczba Klientów	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.	Liczba Klientów	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.		
Komórki organizacyjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach								
Rejon Opiekuńczy „Białogon”	504	237	510	223	423	198		
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	609	312	562	250	458	240		
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	714	303	731	310	550	287		
Rejon Opiekuńczy „Herby”	618	240	577	201	491	179		
Rejon Opiekuńczy „KSM”	824	381	723	294	562	246		
Rejon Opiekuńczy „Os. Barwinek-Baranówek”	682	235	558	178	445	171		
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	682	280	633	262	455	199		
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	734	374	621	286	474	237		
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	792	324	759	294	617	251		
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	713	329	653	251	450	202		
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	636	274	567	230	442	198		
Dział ds. Bezdomności	467	122	432	96	415	84		

* z uwagi na zmianę granic rejonów opiekuńczych wyszukiwania oparte są na danych znajdujących się w systemie TT POMOC na dzień 2023-02-10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Liczba osób starszych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w poszczególnych rejonach opiekuńczych MOPR w analizowanych latach jest zróżnicowana. Największa grupa Seniorów korzystających ze wsparcia Ośrodka zamieszkiwała na terenie rejonów opiekuńczych: „KSM”, „Szydłówek” i „Śródmieście”. Najmniej osób powyżej 60. roku życia zwróciło się z wnioskiem o pomoc w rejonach opiekuńczych: „Białogon”, „Herby” i „Barwinek-Baranówek”. W analizowanych latach wsparciem objęto także osoby bezdomne w wieku senioralnym. W 2019 roku było to 122 osób, w 2020 roku 96, w 2021 roku – 84.

Tabela 5. Procentowy udział osób starszych na tle ogólnej liczby klientów pomocy społecznej w RO i Dziale ds. Bezdomności w latach 2019-2021

Wskaźnik	Lata			2019			2020			2021		
	Liczba Klientów*	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.*	% udział	Liczba Klientów	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.	% udział	Liczba Klientów	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.	% udział			
Komórki organizacyjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach												
Rejon Opiekuńczy „Białogon”	504	237	47,02	510	223	43,73	423	198	46,81			
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	609	312	51,23	562	250	44,48	458	240	52,40			
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	714	303	42,44	731	310	42,41	550	287	52,18			
Rejon Opiekuńczy „Herby”	618	240	38,83	577	201	34,84	491	179	36,46			
Rejon Opiekuńczy „KSM”	824	381	46,24	723	294	40,66	562	246	43,77			
Rejon Opiekuńczy „Os. Barwinek–Baranówek”	682	235	34,46	558	178	31,90	445	171	38,43			
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	682	280	41,06	633	262	41,39	455	199	43,74			
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	734	374	50,95	621	286	46,05	474	237	50,00			
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	792	324	40,91	759	294	38,74	617	251	40,68			
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	713	329	46,14	653	251	38,44	450	202	44,88			
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	636	274	43,08	567	230	40,56	442	198	44,80			
Dział ds. Bezdomności	467	122	26,12	432	96	22,22	415	84	20,24			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Największy udział klientów w wieku senioralnym w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy w 2019 roku odnotowany został w rejonach: „Centrum” (51,2%), „Szydłówek” (51%), i „Białogon” (47%). W 2020 roku były to te same rejony opiekuńcze, z tym, że największą liczbę Seniorów korzystających z pomocy odnotowano w „Szydłówek” (46,1%), następnie w rejonie „Centrum” (44,5%) i „Białogon” (43,7%). W 2021 roku, obok „Centrum” (52,4%) i „Czarnów” (52,2%), pojawił się „Szydłówek” (50%).

Tabela 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Wskaźnik		Lata	2019	2020	2021
Usługi opiekuńcze	Liczba osób, którym przyznano świadczenia		1 798	1 438	1307
	Liczba świadczeń		1 130 201	992 845	857 172
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Liczba osób, którym przyznano świadczenia		266	155	118
	Liczba świadczeń		45 346	41 566	30 266

Źródło: MRPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2019, 2020, 2021.

Powyższe dane dotyczą ogólnej liczby osób uprawnionych, które otrzymały w danym roku decyzję o uzyskaniu prawa do świadczenia w postaci usług opiekuńczych. W 2019 roku było to 1 798 osób i 1 130 201 świadczeń, w 2020 roku 1 438 osób i 992 845 świadczeń oraz 1 307 osób i 857 172 świadczeń w 2021 roku.

Ze świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w 2019 roku skorzystało 266 osób, w 2020 roku usługi te przyznano 155 osobom, a 2021 roku 118 osobom. Powyższe dane ilustrują spadek liczby osób uzyskujących świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela 7. Liczba osób powyżej 60 roku życia korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Wskaźnik	Lata	2019	2020	2021
Liczba osób powyżej 60 roku życia, którym przyznano świadczenia		1 650	1 150	1 140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS za lata 2019-2021

Powyższa tabela przedstawia liczbę osób powyżej 60 roku życia, którzy korzystają z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2019 roku było to 1 650 osób,

co stanowiło 79,9% wszystkich osób korzystających z tego rodzaju wsparcia, w 2020 roku było to odpowiednio 1 150 osób (72,19%), w 2021 roku 1 140 osoby (80%).

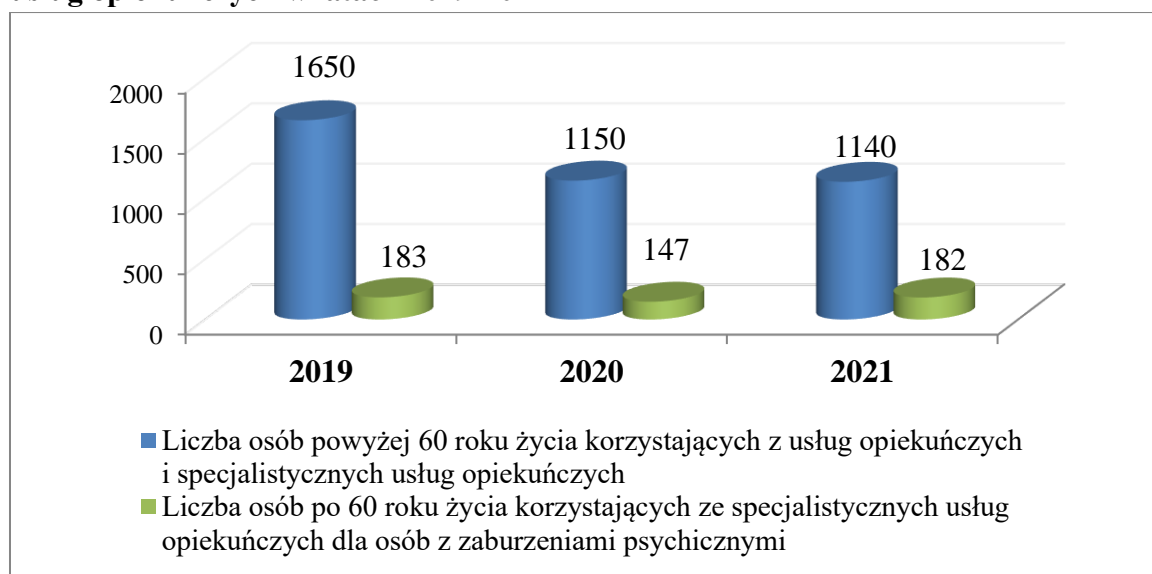
Tabela 8. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z wyszczególnieniem beneficjentów 60+

Wskaźnik	Lata	2019	2020	2021
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia		408	327	455
Liczba osób po 60 roku życia, którym przyznano decyzją świadczenia		183	147	182

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019, 2020, 2021 oraz opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc.

W 2019 roku liczba klientów pomocy społecznej powyżej 60 roku życia, którzy korzystali ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wynosiła 183 co stanowiło 44,9% ogółu korzystających z tego rodzaju wsparcia. W 2020 roku było to odpowiednio 147 osoby (45%), a w 2021 roku 182 osób (40%).

Wykres 2. Liczba klientów pomocy społecznej w wieku 60+ korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w stosunku do liczby osób 60+ korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

1.3. Elementy diagnozy sytuacji Seniorów

W celu dokładnego przedstawienia sytuacji osób starszych w Kielcach konieczne jest przeprowadzenie badania społecznego, które pozwoli na określenie poziomu życia tej grupy. Badanie powinno dotyczyć sytuacji ekonomicznej i mieszkaniowej osób starszych, stanu zdrowia, aktywności w zakresie edukacji, kultury, sportu i rekreacji.

Potrzeby zawarte w niniejszym dokumencie zostały wskazane przez członków Kieleckiej Rady Seniorów i uczestników klubów seniora. Poniższy opis odnosi się do obszarów problemowych nakreślonych podczas spotkań z Seniorami.

Zdrowie

Mimo, iż w Kielcach funkcjonuje znaczna liczba placówek świadczących usługi zdrowotne, problemem pozostaje długi czas oczekiwania na wizytę i brak lekarzy specjalistów przyjmujących w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Ta sytuacja często zmusza osoby starsze do korzystania z prywatnych usług zdrowotnych. Ważną kwestią jest wskazywany przez osoby starsze brak poradni geriatrycznych i lekarzy tej specjalności.

Miasto Kielce, z uwagi na zakres swoich kompetencji, nie jest w stanie realizować działań wpływających na poprawę dostępności do opieki zdrowotnej czy tworzenie nowych podmiotów świadczących usługi zdrowotne. Może jedynie lobbować za takimi rozwiązaniami.

Seniorzy zgłosili też potrzebę rozszerzenia realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej (np.: profilaktyka raka piersi, szyjki macicy, raka prostaty, konsultacje podologiczne dla osób 80+). Seniorzy zauważyli wzrastające zapotrzebowanie na miejsca w zakładach opieki długoterminowej.

W mieście wprowadzono system teleopieki, którego zadaniem jest zapewnienie Seniorom bezpieczeństwa w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu, umożliwiając szybkie wezwanie pomocy. Wielu Seniorów nie korzysta jednak z otrzymanych urządzeń z obawy przed ich uszkodzeniem, zgubieniem lub z powodu trudności w obsłudze.

Działalność społeczna, kulturowa, edukacyjna

Jedynym często miejscem różnorodnych działań aktywizujących są dla osób starszych kluby seniora. Barięą utrudniającą podejmowanie innych aktywności społecznych, kulturowych, edukacyjnych są ograniczone środki finansowe osób starszych, dlatego wskazane jest intensyfikowanie bezpłatnych zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych np.: w klubach seniora czy uniwersytetach III wieku. Seniorzy potrzebują

cyklicznych szkoleń z zakresu obsługi komputera, Internetu, bankowości elektronicznej i e-usług. Do prowadzenia takich zajęć warto zaprosić młodzież, sprzyjać to będzie budowaniu więzi międzypokoleniowych. Przygotować należy harmonogram spotkań Seniorzy-młodzież i określić zadania angażujące obie grupy. W ten sposób Seniorzy będą mogli dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem, młodzież natomiast zobaczy osoby starsze w aktywnej roli.

Należy kontynuować starania o włączenie nowych podmiotów oferujących zniżki i ulgi związane z Ogólnopolską Kartą Seniora, by osoby 60+ będą mogły uczestniczyć w działaniach edukacyjnych, kulturalnych, wydarzeniach rekreacyjnych, korzystać z oferty gastronomicznej i usługowej.

Przestrzeń publiczna

Seniorzy odnoszą się również do publicznej infrastruktury przestrzennej – zauważają niedostateczną liczbę miejsc służących do odpoczynku np.: podczas jazdy na rowerze, spacerów lub spotkań ze znajomymi. Brakuje ławeczek, stoliczków i toalet publicznych. Rozwiązaniem może być stworzenie wspólnie z Seniorami mapy z miejscami wymagającymi zagospodarowania w powyższą małą architekturę.

2. Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce

Miasto Kielce od wielu lat koordynuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia osób starszych. Działania te obejmują między innymi: wsparcie społeczne, aktywność edukacyjną, kulturalną, obywatelską, profilaktykę i ochronę zdrowia.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach wdraża działania kierowane do osób starszych wynikające z przepisów aktów prawnych oraz podejmuje szereg innowacji społecznych. Działania na rzecz Seniorów są prowadzone w sposób kompleksowy, polegający nie tylko na wsparciu czy aktywizacji, ale także na partycypacji, dzięki której Seniorzy, stają się współtwórcami polityki społecznej w mieście.

2.1. Wsparcie społeczne

Osoby starsze uzyskują informacje o możliwych formach wsparcia oraz kompleksową pomoc w rejonie opiekuńczym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Poniżej znajdują się dane teleadresowe komórek organizacyjnych MOPR:

Rejon Opiekuńczy „Białogon”	ul. Kołłątaja 4, II piętro	41 252 41 70
Rejon Opiekuńczy „Barwinek-Baranówek”	ul. Kołłątaja 4, II piętro	41 368 71 59
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	ul. Kościuszki 25, I piętro	41 368 07 71
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	ul. Zapolskiej 7	41 331 29 93
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	ul. Warszawska 29, III piętro	41 241 80 23
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	ul. Miodowa 7	41 362 62 65
Rejon Opiekuńczy „KSM”	ul. Wawrzyńskiej 20	41 369 12 79
Rejon Opiekuńczy „Herby”	ul. 1 Maja 196, I piętro	41 346 15 45
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	ul. Piekoszowska 39	41 366 49 05
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	ul. Sienkiewicza 68, I piętro	41 343 16 05
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	ul. 1 Maja 196, I piętro	41 345 52 43
Dział ds. Bezdomności	ul. Mielczarskiego 51	41 345 33 10

Świadczenia pieniężne

Osoby starsze mogą skorzystać z pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Pracownik socjalny przyznaje ją po rozeznaniu sytuacji życiowej oraz w oparciu o obowiązujące kryterium dochodowe. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej.

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, którą wydaje się po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania Wnioskodawcy.

Kryterium dochodowe wynosi:	
dla osoby samotnie gospodarującej– 776 zł.	
dla osoby w rodzinie– 600 zł.	
Zasilek stały art. 37 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
Zasilek okresowy art. 38 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli dochód osoby bądź rodziny jest niższy od obowiązującego kryterium dochodowego.

Zasilek celowy art. 39 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje osobie w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu, jeżeli jej dochód jest niższy od obowiązującego kryterium dochodowego.
Specjalny zasilek celowy art. 41 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe

Świadczenia niepieniężne

Osoba starsza, poza korzystaniem ze świadczeń pieniężnych, może ubiegać się o pomoc rzeczową (np. gorący posiłek, niezbędną odzież, elementy wyposażenia mieszkania), usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania określony jest w Uchwale Nr XXIX/560/2020 Rady Miasta Kielce z dnia 18 czerwca 2020 roku.

Pomoc w formie usług opiekuńczych adresowana jest do osób, które z racji wieku, przewlekłej choroby czy ograniczonej sprawności fizycznej nie są w stanie samodzielnie zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych. Z pomocy usługowej korzystają:

- osoby obłożnie chore, całkowicie niezdolne do samodzielnego zaspokojenia potrzeb życiowych,
- osoby przewlekle chore z częściową sprawnością ruchową, niezdolne do samodzielnej egzystencji,
- osoby z ograniczoną sprawnością z powodu wieku lub inwalidztwa, w pewnym stopniu zdolne do samodzielnego zaspokojenia potrzeb, lecz wymagające pomocy przy wykonywaniu różnych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Usługi opiekuńcze dzielą się na 3 rodzaje:

- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w 4 obszarach: zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych podopiecznego, opieka higieniczna nad podopiecznym i jego otoczeniem, zabiegi

pielęgnacyjne zalecone przez lekarza oraz zapewnienie, w miarę możliwości, kontaktów podopiecznego z otoczeniem.

W ramach zadań własnych gminy MOPR świadczy również specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie pielęgnacji jako wspierania procesu leczenia, rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu obejmującej: rehabilitację ruchową, terapię logopedyczną, fizykoterapię, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i terapeutyczno-edukacyjne. Pielęgnacja świadczona jest w formie zabiegów higieniczno-sanitarnych i zabiegów pielęgniarско- medycznych wynikających ze wskazań zdrowotnych podopiecznych, które nie mogą być realizowane przez pielęgniarki zatrudnione w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Realizowane w ramach zadań własnych gminy specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie rehabilitacji fizycznej, usprawniania zaburzonych funkcji organizmu, terapii logopedycznej oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego stanowią kompleksowe działanie w odniesieniu do osób z ograniczoną sprawnością fizyczną i zaburzeniami mowy, powstałymi na skutek wad wrodzonych, schorzeń organicznych i urazów. Z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w zakresie rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu korzystały osoby, które po zakończeniu leczenia szpitalnego wymagały dalszego usprawnienia w warunkach domowych oraz pacjenci leczeni specjalistycznie w warunkach domowych.

2.2.Profilaktyka i ochrona zdrowia

Program szczepień przeciw grypie

Miasto kontynuuje populacyjny program polityki zdrowotnej na lata 2021 – 2024. Program bezpłatnych szczepień przeciw grypie dla osób po 55 roku życia realizowany jest od 2006 r. i corocznie może skorzystać z niego około 10 tysięcy Kielczan. Mieszkańcy Kielc, którzy chcą z niego skorzystać mogą kontaktować się z wybranymi przychodniami realizującymi program. Pacjent może zostać zaszczepiony w każdej przychodni, która jest realizatorem programu, gdyż nie obowiązuje tutaj rejonizacja. Wykaz placówek i telefonów, pod którymi można uzyskać informacje dotyczące programu szczepień przeciw grypie znajduje się na stronie Urzędu Miasta http://www.um.kielce.pl/zdrowie_i_pomoc_spoleczna/zdrowie/szczepienia-przeciw-grypie/. Program szczepień przeciw grypie finansowany jest z budżetu Miasta Kielce.

Program szczepień przeciw COVID-19

Miasto Kielce włączyło się w ogólnopolską kampanię informacyjną „Szczepimy się”, zachęcającą mieszkańców do zaszczepienia się przeciw COVID-19. Po uruchomieniu samorządowych punktów szczepień w Klubach Seniora przy ul. Jana Nowaka-Jeziorańskiego oraz al. Legionów, a także punktu typu drive-thru na terenie Targów Kielce, samorząd zainicjował kolejne działania. W ramach akcji odbyły się m.in. pikniki rodzinne oraz spotkania z seniorami. Miasto Kielce zorganizowało również bezpłatny transport do punktów szczepień. Z dowozu oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie mogły skorzystać:

- ✓ osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym o kodzie N lub R,
- ✓ osoby powyżej 70 roku życia.

Dla osób obłożnie chorych, które nie mogły dotrzeć do punktów szczepień przygotowano możliwość usługi mobilnego punktu szczepień - dojazdu do osoby zainteresowanej. Akcja miała na celu zwiększenie liczby mieszkańców (w szczególności w wieku 60+) poddających się szczepieniu przeciw COVID- 19.

Opieka długoterminowa

Zadaniem stacjonarnych zakładów długoterminowej opieki zdrowotnej jest okresowe lub stałe objęcie całodobową pielęgnacją i kontynuacją leczenia osób przewlekle chorych oraz osób, które przebyły leczenie szpitalne, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego, nie wymagają już dalszej hospitalizacji, jednak ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym są niezdolne do samoopieki oraz wymagają kontroli lekarskiej, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji oraz zapewnienia opieki pielęgniarstwa.

Stacjonarna opieka całodobowa dla niesamodzielnich kielczan świadczona jest w 5domach pomocy społecznej, które są jednostkami budżetowymi Miasta Kielce oraz jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej prowadzonymi w ramach zadań powiatu o zasięgu ponad gminnym:

- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. Jana Pawła II, ul. Jagiellońska 76 (przeznaczony dla 150 osób),

- DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych im. prof. A. Kępińskiego, ul. Jagiellońska 76 (przeznaczony dla 82 osób),
- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. F. Malskiej, ul. Tarnowska 10 (przeznaczony dla 100 osób),
- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. Jana i Marysieńki Sobieskich, ul. Króla Jana III Sobieskiego 30 (przeznaczony dla 33 osób),
- DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych im. Św. Brata Alberta, ul. Żeromskiego 4/6 (przeznaczony dla 104 osób),

oraz w Domu Pomocy Społecznej prowadzonym przez Polski Związek Niewidomych (ul. Złota 7) z dotacją przyznaną przez Prezydenta Miasta Kielce (przeznaczony dla 45 osób).

W 2022 roku DPS-y dysponowały łącznie 514 miejscami, w tym 469 miejsc w domach prowadzonych przez Miasto i 45 w domu prowadzonym przez Polski Związek Niewidomych.

Zakład Pielęgnacyjno–Opiekuńczy w Kielcach (ZPO), ul. Króla Jana III Sobieskiego 30

Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy jest podmiotem leczniczym w formie jednostki budżetowej, która została utworzona na mocy Uchwały Rady Miasta Kielce. Oferta ZPO skierowana jest głównie do osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych, potrzebujących całodobowej opieki pielęgniarskiej oraz zabiegów rehabilitacyjnych. Opiekę pielęgniarską mogą tutaj uzyskać również osoby w zaawansowanym wieku cierpiące np. na choroby wieku starczego.

Rolą placówki jest również pomoc w dostosowaniu się do nowej sytuacji niedawnych pacjentów szpitala bez względu na wiek, a u których intensywny proces leczenia został zakończony, ale z różnych powodów np.: samotność, brak odpowiednich warunków domowych, potrzebują pomocy z zakresu pielęgnacji czy rehabilitacji.

Zakład Opiekuńczo–Leczniczy dla Przewlekle Chorych, ul. Wesola 45 – Zgromadzenie niehabitowe *Sługi Jezusa*

Jest to placówka niepubliczna, w której udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne dla kobiet. Zakład świadczy: leczenie, pielęgnację i rehabilitację kobiet przewlekle i obłożnie chorych, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego i mają ukończony proces diagnozy, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają już hospitalizacji.

Zespół Placówek Opiekuńczo–Lecznicznych, ul. Mieszka I 48C – Caritas Diecezji Kieleckiej

Zadaniem placówki jest objęcie całodobową opieką osób, które przeszły fazę leczenia szpitalnego, posiadają znaczne deficyty samoobsługi i wymagają stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji.

Hospicjum stacjonarne im. św. Matki Teresy z Kalkuty ul. Mieszka I 48C – Caritas Diecezji Kieleckiej

Zadaniem Hospicjum jest zapewnienie odpowiedniej jakości życia poprzez łagodzenie bólu fizycznego, psychicznego i duchowego, zapewnienie choremu godnych warunków w ostatnim okresie życia oraz wsparcie rodziny w czasie trwania choroby i pomoc psychologiczna w przeżyciu żałoby.

Teleopieka

W ramach programu „Korpus Wsparcia Seniora” realizujemy dodatkową usługę opiekuńczą teleopieki, która wykorzystuje nowoczesne technologie. Ma ona na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób 65 + przez dostęp do tzw. „opieki na odległość” w ramach której seniorzy otrzymują „opaski bezpieczeństwa”. W sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu opaska umożliwia szybkie wezwanie pomocy, a także monitoring funkcji życiowych.

2.3. Aktywność społeczna, edukacyjna i kulturowa

Kielecka Rada Seniorów

Kielecka Rada Seniorów powołana została na mocy Uchwały Nr XLII/873/2017 Rady Miasta Kielce z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie powołania Kieleckiej Rady Seniorów i nadania jej statutu. Powstała z inicjatywy osób starszych przy wsparciu Przewodniczącego Rady Miasta Kielce i Prezydenta Miasta. Nabór kandydatów do Rady, reprezentujących środowisko seniorów oraz podmiotów działających na ich rzecz, odbył się w pełni demokratycznie i jawnie. Rada na pierwszym posiedzeniu roboczym wybrała ze swojego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Rada Seniorów jest organem opiniodawczym, doradczym i inicjatywnym dla władz miasta.

Członkowie Kieleckiej Rady Seniorów pełnią dyżury dwa razy w tygodniu w biurze przy ul. Kościuszki 25.

Kluby Seniora

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach funkcjonuje 8 klubów seniora. Działalność 6 klubów w całości finansowana jest z budżetu miasta, natomiast koszt funkcjonowania 2 klubów Senior+ współfinansowana jest ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior +”.

1. Klub Seniora, ul. Naruszewicza 23,
2. Klub Seniora, ul. Tujowa 2,
3. Klub Seniora, ul. św. St. Kostki 4a,
4. Klub Seniora, Al. Legionów 5,
5. Klub Seniora, ul. Konopnickiej 5,
6. Klub *Senior +*, ul. Krzemionkowa 1,
7. Klub *Senior+*, ul. Warszawska 151.
8. Filia Klubu Seniora , ul. Marszałkowska 12

W 2019 roku z oferty klubów korzystało codziennie około 323 seniorów.

Na uwagę zasługuje dostępność klubów, które znajdują się na niemal wszystkich osiedlach miasta. Kluby działają od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00. Oferta Klubów skierowana jest do wszystkich osób, które wchodzi w wiek senioralny oraz zakończyły okres aktywności zawodowej. Uczestnictwo w zajęciach klubów seniora jest bezpłatne. Pobyt nie jest objęty rejonizacją, dzięki czemu z oferty mogą korzystać wszyscy zainteresowani Seniorzy z Kielc.

Oferta klubów Seniora obejmuje m.in.:

- zajęcia ruchowe oraz rehabilitację (gimnastyka i aerobik, masaż i ćwiczenie zasad ergonomii życia codziennego, muzykoterapia połączona z aromatoterapią, nordic walking, wycieczki piesze, zajęcia na basenie);
- kursy i zajęcia edukacyjne (obsługa komputera, korzystanie z Internetu, bezpieczeństwo w sieci, nauka języków obcych);
- wycieczki krajoznawcze, historyczne i rekreacyjne;
- zajęcia usprawniające manualnie (rękodzieło artystyczne – nauka różnych technik artystycznych, nauka szycia na maszynie,
- pracownia plastyczna).

Mieszkania chronione wspierane dla osób starszych i niepełnosprawnych: ul. Kazimierza Wielkiego 35a, ul. Kazimierza Wielkiego 35b, ul. Leszczyńskiej 37, ul. Jagiellońska 76

Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych Miasto Kielce realizuje nowatorskie działania poprzez tworzenie mieszkań chronionych wspieranych i aktywizujących, których celem jest wspieranie samodzielności i aktywności osób starszych.

Mieszkania chronione wspierane umożliwiają Seniorom samodzielne funkcjonowanie oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. Ze względu na niskie koszty eksploatacyjne mieszkań, rozwiązanie to jest bardziej ekonomiczne niż utrzymanie mieszkańca w domu pomocy społecznej. W mieszkaniu chronionym wspieranym mogą zamieszkać osoby, które ukończyły 60-ty rok życia i oczekują na przyznanie lokalu z zasobów miasta.

W 2022 roku w 90 mieszkaniach przebywało łącznie 99 osób.

Lokale aktywizujące, ul. Jagiellońska 76

Lokale przeznaczone są dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu, lecz nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostki opieki całodobowej.

W 2022 roku w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Jagiellońskiej 76 (III piętro) funkcjonowało 20 lokali aktywizujących, w których mieszkało 28 osób starszych i niepełnosprawnych.

Kielecki Wolontariat 60+

Miejskie działania wolontariackie prowadzi Dział ds. Dialogu Obywatelskiego. Wsparcie oferowane przez wolontariuszy polega głównie na dotrzymywaniu towarzystwa, rozmowach, a także na drobnej pomocy, tj. robienie zakupów, załatwianie spraw urzędowych, przygotowanie posiłku itp. W 2022 roku pomocą wolontariuszy objęto 79 osób starszych i samotnych, w 2021 roku 66 osoby, w 2020 roku 79 osoby, a w 2019 roku 31 osób.

Uniwersytet III Wieku

Na terenie miasta działają 3 tego rodzaju instytucje:

- Świętokrzyski Uniwersytet III Wieku
- Kielecki Uniwersytet III Wieku „Ponad czasem”,
- Uniwersytet Otwarty Politechniki Świętokrzyskiej.

Celem uniwersytetów jest upowszechnianie inicjatyw edukacyjnych, aktywizacja intelektualna, psychiczna, społeczna i fizyczna osób starszych, poszerzanie wiedzy i umiejętności seniorów, ułatwianie kontaktów z instytucjami takimi jak: służba zdrowia, ośrodki kultury, ośrodki rehabilitacyjne i innymi, angażowanie słuchaczy w aktywność na rzecz otaczającego ich środowiska, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej wśród seniorów.

Usługa transportowa dla seniora

Zgodnie z założeniami programu „Korpus Wsparcia Seniorów” Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach realizuje bezpłatne usługi transportowe przeznaczone dla mieszkańców Kielc, którzy ukończyli 65 rok życia, mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Przejazdy na terenie Kielc mogą odbywać się do urzędu, banku lub placówki medycznej. Przewozy odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 20.00. Z usługi transportowej można korzystać 1 razy w miesiącu i maksymalnie 6 razy w roku. Potrzebę skorzystania z usługi transportowej może zgłosić senior lub w jego imieniu rodzina, podmiot leczniczy, instytucja. Przy zgłoszeniu należy podać imię i nazwisko seniora, pesel, adres zamieszkania, telefon kontaktowy oraz dane dotyczące przejazdu (datę, godzinę i adres, nazwę urzędu lub placówki medycznej).

Ogólnopolska Karta Seniora

Od 6 czerwca 2018 roku w Kielcach wydawana jest Ogólnopolska Karta Seniora³. Po Kartę mogą się zgłosić osoby mieszkające na terenie miasta Kielce, które ukończyły 60. rok życia. Karta pozwala na skorzystanie ze zniżek i ulg w wybranych kieleckich przedsiębiorstwach oraz w miejskich jednostkach organizacyjnych. W 2022 roku 52 kieleckich firm oraz 11 miejskich jednostek organizacyjnych honorowało Kartę Seniora.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Ogólnopolski program wspierający rodziny wielodzietne wszedł w życie 16 czerwca 2014 roku. W Kielcach zakres ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym w ramach ogólnopolskich uprawnień został poszerzony o zniżki lokalne – gminne, w związku z wprowadzeniem 16 sierpnia 2014 roku przez Gminę Kielce samorządowego programu dla

³ Uchwała nr LVI/1263/2018 Rady Miasta Kielce z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia samorządowego programu „Ogólnopolska Karta Seniora – edycja „Miasta Kielce”

rodzin wielodzietnych. Do korzystania z Karty Dużej rodziny uprawnione są rodziny, które w chwili składania wniosku wychowują co najmniej troje dzieci, niezależnie od dochodu. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio, natomiast dzieci do 18. roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Bez ograniczeń wiekowych prawo do posiadania Karty przysługuje dzieciom legitymującym się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. **Od 1 stycznia 2019 roku wszedł w życie przepis dający możliwość przyznania Karty Dużej Rodziny także tym rodzicom, którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku, a więc karta przysługuje także osobom w wieku senioralnym.** W ramach rządowego programu dla rodzin wielodzietnych posiadacze Kart mogli korzystać z katalogu zniżek w ofercie kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej na terenie całego kraju, zgodnie z wykazem dostępnym na stronie internetowej www.rodzina.gov.pl. Karta Dużej Rodziny dostępna jest w formie tradycyjnej oraz w wersji elektronicznej w postaci aplikacji na urządzeniach mobilnych.

Nieodpłatna pomoc prawna

Osoby, które nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W celu skorzystania z pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego należy umówić się telefonicznie pod numerem telefonu 41 367 67 03 od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 – 15:30 oraz złożyć odpowiednie oświadczenie. W Kielcach funkcjonują punkty nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przy ulicach: Rynek 1, Strycharska 6, Młoda 28 oraz Nowaka–Jeziorańskiego 65.

Z nieodpłatnych porad prawnych mieszkańcy Kielc mogą skorzystać również w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie przy ul. Studziennej 2, w poniedziałki i czwartki w godzinach 16.00 – 18.00.

3. Analiza SWOT systemu wsparcia osób starszych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2023-2027 „Seniorzy aktywni dla Kielce – Kielce przyjazne seniorom”. 2. Działalność Kieleckiej Rady Seniorów. 3. Funkcjonowanie strony internetowej http://www.seniorzy-kielce.eu/ 4. Powołanie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego dla osób powyżej 60. r.ż. 5. Działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku. 6. Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla osób powyżej 55. r.ż. 7. Realizacja programów związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym seniora (teleopieka-„opaski bezpieczeństwa”). 8. Implementacja rządowych programów związanych z sytuacją pandemii (Wspieraj Seniora Solidarnościowy Korpus Wsparcia). 9. Wdrożenie bezpłatnego programu wspierającego mobilność i samodzielność seniora, „Usługa transportowa”. 10. Realizacja „Ogólnopolskiej Karty Seniora – edycja „Miasta Kielce”. 11. Realizacja „Karty Dużej Rodziny” 12. Działalność sieci klubów seniora oraz strony internetowej klubów z bogatą ofertą programową dedykowaną seniorom. 13. Działalność klubów Senior +. 14. Istnienie sieci placówek opieki długoterminowej. 15. Funkcjonowanie mieszkań chronionych wspieranych oraz lokali aktywizujących. 16. Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych realizowane w zakresie podstawowym jak i ponadpodstawowym – o jasno określonym standardzie i procedurze przyznawania. 17. Dostępność oferty aktywizacji seniorów, w tym edukacyjnej (kompetencje cyfrowe), zdrowotnej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej. 18. Wysoko wyspecjalizowana i doświadczona kadra służb pomocy społecznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne zmiany demograficzne. 2. Bariery architektoniczne utrudniające sprawne poruszanie się po mieście osób starszych. 3. Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych i rehabilitacyjnych. 4. Większe zapotrzebowanie na profesjonalne instytucjonalne placówki dla osób z chorobą Alzheimera. 5. Wzrastające koszty utrzymania mieszkańców w DPS, które przekraczają możliwości finansowe rodziny (następnie pokrywa je gmina). 6. Małe zainteresowanie pracą w instytucjach świadczących wsparcie seniorom z uwagi na niskie płace. 7. Ograniczone możliwości dotarcia informacyjnego do większości seniorów. 8. Niski poziom kompetencji cyfrowych osób starszych.

19. Bezpłatny transport miejski dla osób powyżej 70. r.ż. oraz z 50% ulgą dla posiadaczy Ogólnopolskiej Karty Seniora.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację Seniorów. 2. Funkcjonowanie sieci organizacji pozarządowych oraz prywatnych agencji realizujących usługi dla osób starszych. 3. Wielu liderów działających w obszarze polityki senioralnej. 4. Tworzenie i rozwój rodzinnych form opieki. 5. Rozwój profesjonalnych instytucjonalnych placówek dla osób z chorobą Alzheimera. 6. Poprawa kondycji zdrowotnej seniorów i wydłużający się okres ich aktywności. 7. Integracja wewnątrzpokoleniowa i międzypokoleniowa. 8. Wsparcie finansowe seniorów na mocy ustawy o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów. 9. Realizacja rządowego projektu zapewniającego bezpłatny dostęp do leków dla osób powyżej 75. roku życia. 10. Wzrost aktywności społecznej osób starszych oraz poziomu świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego stylu życia. 11. Zaangażowanie mediów w problematykę senioralną – eksponowanie tematyki starzenia się w życiu publicznym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystne trendy związane z demograficznym starzeniem się społeczeństwa - systematyczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym wymagających wsparcia, pomocy i opieki. 2. Zmniejszenie budżetu na politykę społeczną za środków europejskich. 3. Wysokie koszty utrzymania mieszkańców w DPS. 4. Wzrost liczby osób, u których diagnozowane są choroby o charakterze o tępiennym w tym choroba Alzheimera. 5. Samotność spowodowana migracją i emigracją zarobkową co powoduje zmieniający się model rodziny i osłabienie więzi międzypokoleniowych, powodujący poczucie osamotnienia seniorów oraz zwiększone zapotrzebowanie na opiekę ze strony instytucji. 6. Niewystarczający dostęp do usług rehabilitacyjnych - długi czas oczekiwania. 7. Trudności w dostępie do lekarzy (w tym specjalistów) z powodu m.in. długich terminów oczekiwania. 8. Pogorszenie stanu zdrowia psychicznego i fizycznego na skutek izolacji związanej z pandemią COVID-19. 9. Stereotypowe postrzeganie ludzi starszych związane z ich pasywną postawą. 10. Wzrastające „koszty życia”- pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych.

4. Misja i cele Kieleckiego Programu Senioralnego

Misja: „Seniorzy aktywni dla Kielc - Kielce przyjazne seniorom”.

9.1. Cel 1. „Profilaktyka i ochrona zdrowia – utrzymanie samodzielności Seniorów”

Działanie	Wskaźniki
Podnoszenie jakości i dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania	Liczba osób po 60. roku życia korzystających z usług opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Utrzymanie standardów usług w placówkach zapewniających opiekę całodobową	Liczba miejsc w domach pomocy społecznej
	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w domach pomocy społecznej
Rozwój infrastruktury opieki długoterminowej	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w zakładach opiekuńczo-leczniczych
Rozwój opieki paliatywnej/hospicyjnej	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w hospicjach
Realizacja usług w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wychnieniowa”	Liczba osób po 60. roku życia korzystająca z programu
Realizacja usług w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	Liczba osób po 60. roku życia korzystająca z programu
Upowszechnienie wiedzy na temat obsługi sprzętu i zalet korzystania z systemu teleopieki	Liczba osób przeszkolonych w zakresie zasad korzystania z systemu teleopieki-„opaski bezpieczeństwa”.
	Liczba osób korzystających z systemu teleopieki-„opaski bezpieczeństwa”.
Prowadzenie /wspieranie edukacji na temat zdrowego stylu życia, ochrony i profilaktyki zdrowia	Liczba spotkań o tematyce prozdrowotnej prowadzonych przez specjalistów
	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach na temat zdrowego stylu życia, ochrony i profilaktyki zdrowia

Realizatorzy celu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Usług
 - Dział ds. Instytucjonalnej Pomocy Osobom Starszym
 - Kluby Seniora
2. Urząd Miasta:
 - Wydział Edukacji, Kultury i Sportu
3. Domy Pomocy Społecznej
4. Kielecka Rada Seniorów

9.2.Cel 2. „Zwiększenie aktywności społecznej, kulturowej i edukacyjnej seniorów”

Działanie	Wskaźniki
Upowszechnianie informacji o usługach świadczonych na rzecz osób starszych przez instytucje i organizacje na terenie miasta	Prowadzenie strony internetowej przeznaczonej dla Kieleckiej Rady Seniorów www.radaseniorow.kielce.eu
Działania na rzecz integracji międzypokoleniowej (zaangażowanie przedszkoli i szkół do realizacji działań o charakterze wielopokoleniowym)	Liczba inicjatyw o charakterze międzypokoleniowym
	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych dla młodzieży mająca na celu zwiększenie świadomości problemów i potrzeb osób starszych
Rozwój wolontariatu na rzecz i wśród osób starszych	Liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych
	Liczba osób starszych zaangażowanych w działania wolontariackie
Prowadzenie działań chroniących seniorów przed wykluczeniem cyfrowym poprzez wdrożeniu idei uczenia się przez całe życie (obsługa komputera, korzystanie z Internetu i bankowości elektronicznej)	Liczba zorganizowanych szkoleń lub zajęć komputerowych
	Liczba osób, które ukończyły szkolenie lub brały udział w zajęciach komputerowych
Zwiększanie dostępności i dostosowywanie oferty kulturowej do potrzeb seniorów/promowanie twórczości artystycznej Seniorów	Liczba inicjatyw promujących twórczość artystyczną Seniorów (festiwale, przeglądy, wystawy, kino letnie, itd.)
	Liczba placówek posiadająca ofertę kulturową dla seniorów
Promowanie aktywności turystycznej i sportowo-rekreacyjnej Seniorów	Liczba inicjatyw turystycznych, sportowo-rekreacyjnych aktywizujących osoby starsze (m.in. turnieje, olimpiady, zawody, rajdy)
	Liczba placówek oferujących zajęcia sportowe i rekreacyjne dla Seniorów

Rozwój infrastruktury mieszkaniowej dedykowanej osobom Starszym	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych wspieranych
	Liczba miejsc w lokalach aktywizujących
Działalność placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla osób starszych	Liczba klubów seniora
	Liczba osób korzystających z oferty klubów

Realizatorzy celu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
 - Dział ds. Dialogu Obywatelskiego
 - Dział Usług
 - Kluby Seniora
2. Miejskie instytucje kultury:
 - Kieleckie Centrum Kultury
 - Dom Kultury "Zameczek"
 - Miejska Biblioteka Publiczna
 - Biuro Wystaw Artystycznych
 - Dom Środowisk Twórczych "Pałac Tomasza Zielińskiego"
3. Kielecka Rada Seniorów

9.3.Cel 3. „Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych”

Działanie	Wskaźniki
Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji obywatelskiej Seniorów	Wspieranie działalności Kieleckiej Rady Seniorów
	Utworzenie bazy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych
Tworzenie przestrzeni publicznej i usługowej przyjaznej seniorom	Opracowanie z udziałem Seniorów mapy barier architektonicznych w mieście
	Liczba i rodzaj usuniętych barier
	Stworzenie mapy miejsc przyjaznych seniorom
Rozwijanie systemu ulg i preferencji w ramach	Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Seniora

Ogólnopolskiej Karty Seniora	Liczba podmiotów prywatnych honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora
	Liczba miejskich instytucji kultury oraz miejskich jednostek organizacyjnych honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora
Kontynuacja projektu „usługi transportowej” dla seniora	Liczba osób korzystających z usługi transportowej dla seniora

Realizatorzy celu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
2. Urząd Miasta
 - Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej
 - Wydział Urbanistyki i Architektury
3. Kielecka Rada Seniorów

9.4. Cel 4. „Wzrost świadomości osób starszych na temat bezpieczeństwa”

Działanie	Wskaźniki
Rozwój i wspieranie poradnictwa prawnego i obywatelskiego	Liczba punktów gdzie udzielane są nieodpłatne porady prawne
	Liczba osób powyżej 60. roku życia, które skorzystały z nieodpłatnych porad prawnych
	Liczba punktów gdzie udzielane jest nieodpłatne poradnictwo obywatelskie
	Liczba osób powyżej 60. roku życia, które skorzystały z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego
Wzrost świadomości i wiedzy osób starszych na temat unikania oszustw dokonywanych w miejscu zamieszkania, środkach transportu, przez telefon i w cyberprzestrzeni	Liczba zorganizowanych spotkań z przedstawicielami służb mundurowych
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach z przedstawicielami służb mundurowych
Propagowanie wiedzy dotyczącej rozpowszechnienia wiadomości z zakresu bezpieczeństwa w handlu, a w szczególności bezpieczeństwo zawierania umów, podawania danych wrażliwych	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych
	Liczba przeprowadzonych warsztatów w ośrodkach wsparcia dziennego (np. klubach seniora)

Realizatorzy celu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
 - Kluby Seniora
2. Urząd Miasta
 - Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej
3. Miejski Rzecznik Konsumentów
4. Kielecka Rada Seniorów

10. Finansowanie, monitorowanie realizacji i ewaluacja Programu.

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta Kielce, z budżetu państwa, środków własnych organizacji pozarządowych, fundacji i innych podmiotów, w tym partnerów biznesowych, środków Unii Europejskiej. Skala finansowa działań zależeć będzie od aktualnych możliwości budżetowych Miasta Kielce.

Prezydent Miasta Kielce w drodze zarządzenia powoła Zespół Monitorujący i wskaże Koordynatora Zespołu. W skład Zespołu Monitorującego wejdą przedstawiciele właściwych merytorycznie wydziałów, miejskich jednostek organizacyjnych oraz przedstawiciel Kieleckiej Rady Seniorów. Zadaniem Zespołu będzie:

- opracowanie harmonogramu realizacji działań w kolejnych dwóch latach,
- monitorowanie wdrażania Programu,
- coroczna ocena postępów w realizacji Programu przygotowana w formie sprawozdania przedstawianego Prezydentowi Miasta Kielce; dokument powinien się składać z części: diagnostycznej zawierającej uaktualnione dane dotyczące sytuacji seniorów, raportującej przedstawiającej poziom realizacji zawartych w Programie celów, zgodnie z ustalonymi wskaźnikami oraz podsumowującej, w której umieszczone zostaną wnioski z realizacji Programu, ewentualnie uzasadnienie potrzeby wprowadzenia dodatkowych celów lub wskaźników do istniejących celów.

Po zakończeniu realizacji Programu Zespół Monitorujący dokona ewaluacji końcowej. Struktura dokumentu powinna zawierać: ocenę stopnia realizacji zaplanowanych celów, ocenę skuteczności podjętych działań oraz bariery napotkane przy ich realizacji, rekomendację kierunków polityki senioralnej do nowego programu.

Uzasadnienie
Prezydenta Miasta Kielce
do uchwały Rady Miasta Kielce
w sprawie przyjęcia Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2023– 2027 „Seniorzy aktywni dla Kielce
– Kielce przyjazne Seniorom”

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy podejmowanie zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

W Kielcach zamieszkuje 56.158 osób, które przekroczyły 60 rok życia. Wiele z tych osób znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Ze względu na pojawiające się zmiany społeczne modyfikacji ulega sposób życia, a w tym kontekście pojawiają się zagadnienia dotyczące konieczności tworzenia przez samorząd mechanizmów podnoszących jakość życia osób w okresie senioralnym oraz projektowanie nowych rozwiązań w zakresie poprawy funkcjonowania tej grupy osób.

Realizowany w latach 2018-2022 program senioralny pokazał jak istotne jest prowadzenie polityki senioralnej, która umożliwi osobom starszym pełny udział w życiu społecznym.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały przyczyni się do poprawy jakości życia seniorów, umożliwi tej grupie osób aktywne spędzanie czasu oraz pozwoli seniorom rozwijać własne pasje i zainteresowania.